

การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ ในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดเลย

IMPLEMENTATION OF BRAHMAVIHĀRA-DHAMMA (HOLY
ABIDINGS) TO ADMINISTRATION OF THE SANGHA COUNCIL IN
LOEI DISTRICT, LOEI PROVINCE

กัณฑ์พงษ์ จุลราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

Kantapong Julraj

Loei Rajabhat University

Correspondent Author E-mail: kantapong.junraj@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ (1) ศึกษาระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย (2) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย จำแนกตาม อายุ พรรษา และตำแหน่ง ประชากรในการวิจัย คือ พระสงฆ์ในเขตปกครองของคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 520 รูป ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 222 รูป เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย 4 ด้าน เป็นคำถามลักษณะแบบให้เลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1) ระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ไม่แตกต่างกัน ส่วนพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: หลักพรหมวิหารธรรม; บริหารงานการปกครองคณะสงฆ์;

Abstract

The objectives of the research article were (1) to study the implementation of four holy abidings (four sublime states of mind), so-called Brahmavihāra-dhamma, to Thai Sangha administration in Loei district, Loei province, and (2) to compare the opinions of monks, classified by age, ordination year, and position, on implementation of four holy abidings to Thai Sangha administration in Loei district, Loei province. The population of the research was a total of 520 monks under the administrative area of Thai Sangha in Loei district, Loei province; 222 samples were selected. The instrument used for data collection was the five-point rating scale questionnaire with reliability of 0.96 on implementation of four holy abidings into four aspects of Thai Sangha administration in Loei district, Loei province. The statistics used for data analysis comprised percentage, mean, standard deviation, and one-way analysis of variance (ANOVA).

The findings of the research were as follows:

1. The implementation of four holy abidings to Thai Sangha administration in Loei district, Loei province, was found to be overall at the highest level. Considered separately, every aspect was found to be implemented at the highest level.

2. In terms of the hypothetical test, the opinions of monks with different age, ordination years, and levels of Dhamma Studies, on implementation of four holy abidings were not found to be different. So, this hypothesis of the research was acceptable. But, the opinions of monks with different ecclesiastical authoritative positions on implementation of four holy abidings were found to be different at a statistically significant level of .05.

Keywords: Brahmavihāra-dhamma; Administration of the Sangha Council;

บทนำ

จากพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 กำหนดให้มีมหาเถรสมาคม มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธานกรรมการมีอำนาจหน้าที่ปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปโดยเรียบร้อยและได้มีพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2535) ให้มหาเถรสมาคมออกข้อบังคับวางระเบียบออกคำสั่งมีมติและออกประกาศโดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย และพระธรรมวินัยดูแลพระสงฆ์ในขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2541 โดยพระสังฆาธิการมีหน้าที่รับผิดชอบกิจการคณะสงฆ์ 6 ประการคือ 1. ดำเนินการปกครองคณะสงฆ์ให้เป็นไปตามพระธรรมวินัยกฎหมายมหาเถรสมาคมข้อบังคับระเบียบคำสั่งมีมติประกาศพระบัญชาสมเด็จพระสังฆราชคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเหนือตน 2. ควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดีงามการศาสนศึกษาการศึกษาสงเคราะห์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาการสาธารณูปการและการสาธารณสงเคราะห์ให้ดำเนินไปด้วยดี 3. ระวังอธิกรณ์วินิจัยการลงนิคหกรรมวินิจัยข้ออุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยชั้นเจ้าคณะตำบล 4. แก้ไขข้อขัดข้องของเจ้าคณะตำบลให้เป็นไปโดยชอบ 5. ควบคุมบังคับบัญชาเจ้าคณะและเจ้าอาวาสตลอดถึงพระภิกษุสามเณรผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา

หรืออยู่ในเขตปกครองของตนและชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปโดยความเรียบร้อย และ 6. ตรวจสอบและประชุมพระสังฆาธิการในเขตปกครองของตน (วัดโมลีโลการาม, 2562)

การบริหารนั้นนับได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการปกครองอย่างยิ่งวัดที่จะมีความเจริญได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์การบริหารจัดการที่ดี ในทุก ๆ ด้าน สิ่งที่กำลังเป็นที่สนใจ คือ การนำหลักพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ให้เข้ากับหลักบริหารจัดการทั่วไป เพราะสังคมปัจจุบันมีการเรียกร้องคุณธรรมและจริยธรรมกันมากขึ้นส่วนใหญ่ในองค์กรหลักของพุทธศาสนาจึงมีบทบาทในการบริหารจัดการพุทธศาสนากับคนไทยมีความผูกพันกันมานานไม่สามารถแยกออกจากกันได้ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติไทย และเจริญมั่นคงในประเทศไทยยิ่งกว่าที่ไหนในโลก ฉะนั้นหลักธรรมของพระพุทธศาสนาจึงเป็นที่มาของขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ทัศนคติในด้านความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ของคนไทยจะมีหลักพระพุทธศาสนามาเกี่ยวข้องซึ่งหลักธรรมของพระพุทธศาสนาจะมีอิทธิพลต่อชีวิตจิตใจของคนไทยมากและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการโดยยึดแนวทางการปฏิบัติที่ เรียกว่า ทางสายกลาง ซึ่งในทางสายกลางของพุทธศาสนาเกี่ยวข้องทั้งกาย วาจา ใจ สมาธิ หรือว่า ปัญญา สามารถนำประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการได้ ทางออกของหนทางดังกล่าวนี้ สามารถแก้ไขได้ โดยนำหลักพระพุทธศาสนามาเป็นตัวแบบในการแก้ไขปัญหาศาสนานั้นเป็นสถาบันเบื้องต้นในการส่งเสริมอุดมการณ์ทางจริยธรรม ดำรงรักษาการสืบเนื่องของสังคม ศาสนาจะดำรงอยู่ได้ต้องเป็นหลักให้มนุษย์ยึดถือปฏิบัติมนุษย์เรานั้นจะดำเนินชีวิตราบรื่นปราศจากปัญหาต่าง ๆ ก็ต้องอาศัยศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจ ฉะนั้นการดำรงอยู่หรือการเสื่อมสูญ ของศาสนาย่อมขึ้นกับหลักการว่าศาสนานั้น สามารถสร้างศรัทธาเป็นหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจมนุษย์ได้เพียงใด (คะเนิงนิตย จันทรบุตร, 2528 : 1)

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการนำหลักพรหมวิหารธรรม ไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ที่สามารถเป็นแบบอย่างศูนย์กลางในการแก้ไขปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามที่กล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตาม อายุ พรรษา และตำแหน่ง

สมมุติฐานของการวิจัย

1. พระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกัน
2. พระสงฆ์ที่มีพรรษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกัน

3. พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกันไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ครั้งนี้ ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองของคณะสงฆ์อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 520 รูป และกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตร Taro Yamane จำนวน 222 รูป

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลยซึ่งประกอบด้วย (1) เมตตา (2) กรุณา (3) มุทิตา และ (4) อุเบกขา

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะส่วนบุคคล ประกอบด้วย (1) อายุ (2) พรรษา (3) ตำแหน่ง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

4. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษา คือ คณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบ โดยใช้แบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยใช้แบบสอบถามชนิดเลือกตอบจำแนกเป็น 4 ด้าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test ในการเปรียบเทียบการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาและตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้ว คัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์และถูกต้อง มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม คือ อายุ พรรษา ตำแหน่ง วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ

2) ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยคำนวณหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อรายด้านและโดยภาพรวม แล้วนำมาเปรียบเทียบโดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสท์ ดังนี้

คะแนนอยู่ระหว่าง	ความหมาย
4.50 – 5.00	มีนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	มีนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	มีนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	มีนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	มีนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3) เปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตาม อายุ พรรษา และตำแหน่ง โดยใช้การทดสอบค่า t-test

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวมและรายด้าน

การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์	ระดับการนำไปใช้		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านเมตตา	4.31	0.34	มากที่สุด
2. ด้านกรุณา	4.34	0.30	มากที่สุด
3. ด้านมุทิตา	4.28	0.30	มากที่สุด
4. ด้านอุเบกขา	4.34	0.32	มากที่สุด
รวม	4.32	0.16	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรม ไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยรวมจำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.054	4	0.018	0.652	0.582
ภายในกลุ่ม	5.975	218	0.027		
รวม	6.028	222			

จากตารางที่ 2 พบว่า อายุของพระสงฆ์ที่ต่างกันมีความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวม จำแนกตามพรรษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.109	4	0.036	1.335	0.264
ภายในกลุ่ม	5.920	218	0.027		
รวม	6.028	222			

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ที่มีพรรษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงาน การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวม จำแนกตามตำแหน่ง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	0.242	3	0.081	3.037	0.03*
ภายในกลุ่ม	5.787	218	0.027		
รวม	6.028	222			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวมจำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

การอภิปรายผล

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในทางพระพุทธศาสนาการให้ทานถือเป็นเรื่องสำคัญ ดังที่ได้ยินได้ฟังมานานอยู่เรื่อยๆ ทานบารมีอันเป็นบารมีที่องค์สัมมาสัมพุทธเจ้าได้บำเพ็ญเป็นชาติสุดท้ายก่อนเป็นพระพุทธเจ้า การให้ทานมีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับหลักพรหมวิหารธรรม ซึ่งถือว่าเป็นหลักธรรมสำหรับผู้เป็นใหญ่ หรือผู้ให้ สอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ โปตาพล (2558 : 2) กล่าวว่า พรหมวิหารธรรม เป็นหลักธรรมสำหรับผู้ที่มีใจเป็นพรหม เป็นบุคคลประเสริฐในฐานะผู้ให้ ที่ให้ความรัก ความสงสาร ความยินดี และการวางเฉย สำหรับ ผู้อื่นที่หมายถึงคนทุก ๆ ระดับ เพื่อสร้างสันติสุขแก่สังคม

2. ผลการเปรียบเทียบการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำแนกตามอายุ พรรษา และตำแหน่ง แตกต่างกัน สรุปได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 พระสงฆ์ที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย แตกต่างกัน พบว่าอายุของพระสงฆ์ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสงฆ์ที่มีอายุจะแตกต่างกันเล็กน้อยเพียงใด แต่ในการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปประยุกต์ใช้ในการสั่งสอนหรืออบรมพุทธศาสนิกชนจะคล้ายกันหรือเหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมนัส อคฺคธมฺโม (ก๊อนใหญ่) (2555 : 150) เรื่อง “ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร ธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า อายุพระสงฆ์ที่แตกต่างกัน กับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร ธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงาน การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวม จำแนกตามพรรษา แตกต่างกัน พบว่า ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขต อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย ที่มีพรรษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระสงฆ์จะมีพรรษามากน้อยแตกต่างกันเพียงใด เมื่อเข้ามาอุปสมบทในพระพุทธศาสนาแล้ว ย่อมมีการศึกษา หลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนกันพรรษาจึงไม่ใช่อุปสรรคในการนำหลักพรหม วิหารธรรมไปใช้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระปลัดคำภา สิมบิดา (2552 : 132) เรื่อง “การใช้ หลักธรรมพรหมวิหารธรรม 4 ในการ บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระ ปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกลุ่ม 7” ผลการวิจัยพบว่า พรรษาพระสงฆ์ที่แตกต่างกัน กับ การใช้ หลักธรรมพรหมวิหารธรรม 4 ในการ บริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระ ปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในกลุ่ม 7 ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 ความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงาน การปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวม จำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกัน พบว่า ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย โดยรวมจำแนกตามตำแหน่ง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงได้พิจารณารายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé พบคู่ที่แตกต่างจำนวน 3 คู่ ได้แก่ คู่เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะ อำเภอ กับไม่มีตำแหน่งเจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล กับ ไม่มีตำแหน่ง และคู่เจ้าอาวาส, ผู้ช่วยเจ้า อาวาส กับไม่มีตำแหน่ง นอกนั้นไม่พบรายคู่ที่แตกต่าง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งในทางการ ปกครองที่ลดหลั่นกันต่ำบ้างสูงมาก ประสบการณ์หรือระยะเวลาในการขึ้นสู่ตำแหน่งในทางการปกครองคณะ สงฆ์ย่อมแตกต่าง ทำให้เป็นได้ว่า ตำแหน่งในทางการปกครองคณะสงฆ์จะมีแนวคิดในการนำหลักพรหมวิหารธรรม ไปใช้แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พระมนัส อคฺคธมฺโม (ก้อนใหญ่) (2555 : 150) เรื่อง “ภาวะ ผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหารธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษาเขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งแตกต่างกันกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร ธรรม 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร” แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่องการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขต อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรบังคับใช้กฎระเบียบ ข้อบัญญัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และทันสมัยอยู่เสมอ

1.2 ควรส่งเสริมด้านการศึกษาครบทุกแผนกในเขตพื้นที่ ควรมีการช่วยเหลือเกื้อกูลและ สอบถามความเป็นอยู่ของวัดลูกวัด

1.3 ส่งเสริมความก้าวหน้าของพระในสังกัด ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนหลักธรรม

1.4 ควรใช้กฎระเบียบ ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติต่าง ๆ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการใช้หลักพรหมวิหารธรรมในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย

2.2 ควรมีการวิเคราะห์การนำหลักพรหมวิหารธรรมในการนำไปใช้บริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ในสถานการณ์ที่เหมาะสม

องค์ความรู้ที่ได้

ระดับการนำหลักพรหมวิหารธรรมไปใช้ในการบริหารงานการปกครองคณะสงฆ์ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการนำไปใช้ในระดับมากที่สุด และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า พระสงฆ์ที่มี อายุ พรรษา ที่แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารไปใช้ไม่แตกต่างกัน ส่วนพระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการนำหลักพรหมวิหารไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

เอกสารอ้างอิง

- คะนิงนิตย์ จันทรบุตตร. (2528). *การเคลื่อนไหวของยุวสงฆ์ไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2558). ผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรม. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. แหล่งข้อมูล http://www.mbuslc.ac.th/web/wp-content/uploads/2016/11/ผู้บริหารกับพรหมวิหารธรรม_บทความ-2.pdf.
- พระณัฐพล ฐิติธมโม (ปราบพินาศ). (2553). *การบริหารวัดโดยการประยุกต์ใช้พรหมวิหาร 4 ตามความคิดเห็นของพระสงฆ์ในเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระปลัดคำภา สิมบิดา. (2552). *การใช้หลักธรรมพรหมวิหาร 4 ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในกลุ่ม 7. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย*.
- พระมนัส อคคธมโม (ก้อนใหญ่). (2555). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร ๔ โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารจัดการคณะสงฆ์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหาสมทรง สิรินธโร และคณะ. (2525). *บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการศาสนาเพื่อการพัฒนา.
- วัดโมลีโลกยาราม. (2562). พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541. *ออนไลน์*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2564. แหล่งข้อมูล <https://www.watmoli.com/wittaya-one/1192/>.